

Værd at vide om kåring af hopper og vallakker i 2023

Vi inviterer til kåring i juli på tre regionale kåringspladser
og afslutter med medaljekåring,
Start september planlægger vi endnu en regional hoppe- og vallakkåring på
Vilhelmsbor i forbindelse med hingstekåringen.

Fyn og sydlige halvdel af Jylland – regionalkåring

Torsdag den 13. juli i Egum Rideklub, Gl. Egumvej 140, 7000 Fredericia.

Nordlige halvdel af Jylland – regionalkåring

Fredag den 14. juli i Aalestrup Rideklub, Borgergade 59, 9620 Aalestrup

Sjælland – regionalkåring

Lørdag den 15. juli på Åmosegaard, Assendløsevejen 63, 4130 Viby Sj

Medaljekåring

Søndag den 16. juli på Åmosegaard, Assendløsevejen 63, 4130 Viby Sj

Der er fri tilmelding, dvs. du er ikke forpligtet til at deltage på den nærmeste kåringsplads, men kan melde til der, hvor det passer dig bedst.

Ved regionalkåring bedømmes hopperne i tre hold, vallakkerne i to

Hopper

3-årige hopper

4-årige hopper

5-årige og ældre hopper

Vallakker

3-årige vallakker

4-årige og ældre vallakker

Derfor skal din hoppe kåres

Hoppeejerne har en naturlig interesse i at få deres hopper kåret, da den bedømmelse de får vil være et godt værktøj, når der skal tages beslutning om med hvilken hingst hoppen skal bedækkes.

Vil du sikre dit føl et bordeaux pas med fjordhestelogo, så skal hoppen være kåret.

Derudover er kåringen, hvor hoppen tildeles et FJ-nummer en forudsætning for at hoppen kan afkomsvurderes, blive optaget i Sportsstambogen eller i Elitestambogen.

Derfor skal din vallak kåres

En kåret vallak kan indgå i de administrative afkomsvurderinger på såvel hingste som hopper.

Tilsvarende indgår de kårede vallakker i de beregninger, der kan skaffe deres forældre optagelse i Elitestambogen.

Utroligt mange vallakker er at finde på stævnepladserne, og rytterens/kuskens primære interesse i en vallakkåring, der kan give vallakken et FJV-nummer, er formentlig, at kun kårede vallakker kan optages i Sportsstambogen.

Ved medaljekåring bedømmes hopper og vallakker i to hold

Hopper og vallakker, der på en regional kåringsplads er kåret med mindst 8 i helhed, kan som 4-årige og ældre tilmeldes medaljekåringen. De bedømmes i eet hoppehold og eet vallakhold.

Sidste frist for tilmelding vil fremgå af tilmeldingsblanketten, som vi satser på kommer på hjemmesiden i slutningen af maj.

Det er også på tilmeldingsblanketten, du vil finde **årets priser** for at få en hoppe eller en vallak kåret.

Avlens regelsæt

Regelsættene om hoppe- og vallakkåring samt de øvrige otte regelsæt, vi har i skrivende stund, finder du her på siden under menupunktet Regelsæt. Det er et udstillingsreglement, hvori vi har samlet nogle af de væsentligste regler for udstillerne. Det er også en god ide at læse regelsættet med titlen Code of Conduct og undertitlen Guide om etik, skik og brug, takt og tone.

Alle avlens regelsæt ligger på hjemmesiden under menupunktet Avl, Regelsæt.

I denne '**værd-at-vide**' tekst har vi især fokus på de praktiske ting i forbindelse med en kåring.

Du skal være medlem af Fjordhesten Danmark for at melde til kåringsbedømmelse, og din hest skal have et **pas** udstedt af Stambogskontoret i Skejby eller en tilsvarende udenlandsk instans/en af vore søsterforeninger i udlandet samt være **ejerskiftet** i overensstemmelse med gældende regelsæt (læs mere om ejerskifte lidt længere nede på siden).

Heste til kåring

Det er hopper og vallakker i stambogens hovedafsnit, der kan meldes til kåring. I passet skal der

være mindst fire generationers anerkendt afstamning. Danskopdrættede fjordheste født i 2004 eller senere har, hvis alt er gået rigtigt til, et bordeaux (rødt) pas. Er fjordhesten født i 2003 eller tidligere, så kan passet både være bordeaux og blå, men de fire generationers anerkendt afstamning skal altid være der, hvis hesten skal kunne kåres.

Heste til kåringsbedømmelse mhp. godkendelse til Forregister og Vallakregister

Hopper og vallakker med en anerkendt fjordhingst til far og en mor med det, vi kalder for 'kun kort kendt afstamning', kan ikke kåres, men de kan meldes til kåringsbedømmelse mhp. at blive optaget i forregisteret (hopper) eller i vallakregisteret. Disse heste får i dag et lysegrønt pas, men de kan også have blå pas (enten, hvis deres mor er en forregisterhoppe eller en fjordhoppe født i 2003 eller tidligere). (Enkelte har desværre også ved en fejl fået udstedt et bordeaux pas).

Disse heste godkendes til vore registre som værende heste af fjordtype.

Heste uden afstamning i passet kan ikke meldes til kåringsbedømmelse.

Hesten skal være ejerskiftet

Siden 1. januar 2010 har det været et lovkrav, at en hest skal ejerskiftes senest 30 dage efter, at den er handlet. Det er købers ansvar, at det sker. Ikke alle får det gjort, og det kan give problemer på både den ene og den anden måde.

For at få hesten ejerskiftet, skal du indsende det originale ejercertifikat med dokumentation for handler noteret på bagsiden og kvittering for betaling af ejerskiftegebyret. Vi anbefaler, at du før afsendelsen tager en kopi af certifikatet (begge sider).

Stambogskontoret finder du på denne adresse: SEGES | Heste, Agro Food Park 15, Skejby, 8200 Århus N.

Et ejerskifte af en fjordhest koster i 2023 kr. 250,00 inkl. moms.

Det er lidt billigere for ejere af det, som SEGES kalder hobbyheste (altså heste med lysegrønt pas), her er prisen 200 kr.

Du kan læse mere om, hvordan det foregår, her:

<https://netbutikken.seges.dk/index.php/ejerskifte-registrerede-hest.html>

I forbindelse med underskrift vedrørende en handel skal du være opmærksom på, at **alle**, der er registreret som ejere af en bestemt hest, også skal skrive under på salget. Vi har set flere eksempler på, at kun en af et ejerpar har skrevet under, og det accepterer Stambogskontoret ikke. Begge ejere (alle ejere) skal sætte deres underskrift på bagsiden af ejercertifikatet.

Har du endnu ikke fået ejerskiftet den hest, du vil melde til kåringsbedømmelse, så er det på tide, at få det gjort. Der er ekspeditionstid på SEGES, og samtidigt er de tider, hvor post udbringes fra dag til dag en skøn fortid.

Det sker, at en hest købes på afbetaling, og så beholder sælgeren sædvanligvis certifikatet, indtil hesten er betalt. Hvis køberen ønsker at stille en sådan hest til kåring, så må vi have dokumentation for, at de to parter i handelen fortsat har et økonomisk mellemværende. Formentlig vil sælgeren kunne overtales til at indsende kopi af ejercertifikatet med et lille brev om, hvorfor det fortsat er i sælgerens besiddelse.

Sådan foregår en eksteriørkåring

På kåringspladsen

- 1) skal du aflevere hestens pas til et medlem af/eller en repræsentant for avlsudvalget. Det kan være en god ide at tage en kopi af vigtige sider i passet, før du afleverer det.
- 2) skal du fremvise det originale ejercertifikat på hesten, og hesten skal være ejerskiftet, men du skal huske at få certifikatet med hjem igen (det og andre 'løse' dokumenter vedr. hesten må ikke ligge i paslommen, når det indleveres til stambogskontoret)
- 3) vil Avlsudvalget i bytte for passet give dig en kvittering for modtagelsen af passet. Den kvittering skal du passe rigtig godt på. Den vil være dateret og bekræfte, at vi har modtaget passet på hoppen/vallakken (navn, ident og chipnummer) tilhørende (ejers navn og adresse) i forbindelse med kåringsdeltagelse, og at passet skal indsendes til SEGES mhp. registrering af bedømmelsesresultat. Erklæringen vil være gældende i 45 dage, og det skulle række. I 'normale' år er arbejdet med at renskrive bedømmelsen, læse korrektur, taste bedømmelsen i Hestedata og sætte label i passet afsluttet på 2-3 uger, men herefter følger så et ukendt antal dage, hvor brevet med passet er i postvæsenets varetægt.
- 4) vil hesten blive målt og signalementet vil blive tjekket. Vær opmærksom på, at **hestens hove IKKE må være hverken sværtede eller olierede på dette tidspunkt**, da vi også tjekker hovene for aftegn.
- 5) skal hesten mønstres på fast bund i skridt og trav. **Heller ikke her på hestens hove være sværtede eller olierede.**
- 6) skal hesten vises løs på 8-tals bane.
- 7) vil hele holdet herefter skridte i katalognummer orden på volte i ridehus.
- 8) herefter bedømmes hestene i holdet en efter en under opstilling, mønstring på trekantbane i skridt og i trav, der afsluttes med endnu en opstilling for dommerne.
- 9) Når alle i holdet er bedømt enkeltvis, skridter hele holdet igen på volte i ridehuset (indledningsvis i katalognummerorden), hvorefter de oprangeres. Når oprangeringen er afsluttet gives karakteristik med tildeling af kåringsklasser, uddeling af rosetter og evt. ærespræmier.
- 10) Ved kårings afslutning udpeges dagens bedste fløj blandt de fløje, der har mindst 8 i helhed.
- 11) Vi sender hestens pas til SEGES, hvor kårings af hovedafsnitshestene eller bedømmelsen ind i forregisteret (hopper) og vallakregisteret registreres. Når arbejdet med det er afsluttet, sendes passet med postvæsenet tilbage til ejeren.

Hovedafsnitshestene

Kun heste, der er optaget i vor stambogs hovedafsnit, kan meldes til kåring.

En hovedafsnitshest født i Danmark har pas med mindst fire generationers anerkendt afstamning i passet, som sædvanligvis vil være bordeaux (rødt). Fjordheste født i 2003 eller tidligere kan have blå pas eller rødt pas (men blå pas blev også dengang udstedt til heste, der ikke var i hovedafsnittet).

Når en hoppe er kåret, får hun tildelt et nyt nummer, som begynder med FJ, dvs. hoppen har nu både sin ident fra følregistreringstidspunktet (kaldet UELN) og et kåringsnummer. Den første hoppe, vi kårer i år, vil få nr. FJ 12333, den næste FJ 12334 osv.

Når en vallak er kåret, får han tildelt et nyt nummer, som begynder med FJV. Den første vallak, vi kårer i år, vil få nr. FJV 21001, den næste FJV 21002 osv.

Forregisterhopperne og registervallakkerne

Hopper og vallakker, der ikke er i hovedafsnittet, fordi de har det, vi kalder en mor med 'kun kort kendt afstamning' (men altid en af vore avlshingste til far), kan meldes til kåringsbedømmelse mhp. at blive bedømt ind i enten Forregisteret (hopper) eller vallakregisteret.

De kan ikke kåres, men de kan godkendes til registret som værende en hoppe eller en vallak af fjordtype.

Hopper kan bedømmes ind i forregisteret, og den første hoppe, der bedømmes ind i forregisteret i år, vil få nummer FJN 21001, den næste FJN 21002 osv.

Forregisteret har tre trin. En hoppe med en ikke-godkendt mor kan kun blive en F1-hoppe. Hvis hoppen har en mor, der allerede er i F1, så kan hun selv blive en F2-hoppe. Hvis hoppen har en mor, der er i F2, så kan hun selv blive en F3-hoppe.

Kommer en generation ikke til bedømmelse, så begynder døtrene forfra, dvs. de kan maksimalt bedømmes ind i F1.

Vallakkerne kan bedømmes ind i vallakregisteret, og den første vallak, der bliver det i år, vil få nummer FJVN 21001, den næste FJVN 21002 osv.

Vallakregisteret har kun et trin, da vallakker jo ikke får føl.

Avlsmål og kåring

Alle raceforeninger, der tager deres heste alvorligt, har et avlsmål. I det beskrives, hvad det er, vi avler efter. Ved en kåringsbedømmelse vurderes hestene i forhold til, hvor tæt de er på avlsmålet. De heste, hvis eksteriør kommer tættest på avlsmålet, får den bedste bedømmelse. Eksteriør kan oversættes til 'ydre', og avlsmålet beskriver i en række punkter, hvordan vi ønsker, at vore heste skal se ud, være bygget og bevæge sig.

Hvis du vil bruge din hoppe til avl, så er det en rigtig udmærket ide at få hoppen kåret. Når du sidder med kåringsbeskrivelsen, har du en god fornemmelse af, hvor din hoppe er tæt på avlsmålet, og hvor hun er længere væk fra det, der ønskes. Sammenholder du hoppens kåringsbeskrivelse med beskrivelserne på vore avlshingste, så giver det dig også en ide om, hvem du skal vælge som far til hoppens næste føl. Tommefingerreglen er, at du skal finde en hingst, der er godt bedømt på de områder, hvor din hoppe har knapt så gode delkarakterer.

Bruger du først og fremmest din hoppe og vallak på stævnepladserne, så er kåringsdeltagelse også en god ide, hvad enten du kører eller rider.

Optagelse i Sportsstambogen forudsætter nemlig, at hesten er kåret.

Dvs. hopper kan kun optages, hvis de har et FJ-nummer og vallakker kun, hvis de har et FJV-nummer.

Forregisterhopper og registervallakker kan ikke optages i Sportsstambogen.

Avlsmålet finder du her på siden Avl, menupunktet Regelsæt.

Bedømmelse i tal og ord

Ved kåringsbedømmelser får hestene ni delkarakterer og en helhedskarakter.

Bedømmelsesskalaen går fra 10-0 med 10 som den bedste karakter.

Hestekonsulenterne i Skejby har udarbejdet denne oversigt, der fortæller, hvad de forskellige tal betyder:

10 – prima	7 – ret godt (tilfredsstillende)	5 – knapt tilfredsstillende	2 – dårlig
9 – særdeles godt		4 – ikke tilfredsstillende	1 – meget dårlig
8 – godt	6 – middel/-mådigt	3 – manglende	

Der oprangeres ikke efter sammenlagte delkarakterer.

Kåring (heste i hovedafsnittet) og rosetfarver

Den første delkarakter gives for racetype og -præg.

Den anden delkarakter gives for hoved og hals.

Den tredje delkarakter gives for skulder og manke.

Den fjerde delkarakter gives for overlinje og bagpart.

Den femte delkarakter gives for forlemmer.

Den sjette delkarakter gives for baglemmer.

Den syvende delkarakter gives for bevægelsen i skridt.

Den ottende delkarakter gives for bevægelsen i trav.

Den niende delkarakter gives for bevægelsen i galop.

Den tiende karakter er helhedskarakteren, og i den sammenfattes hestens kåring, dvs. vi har disse muligheder ved regionalkåringen:

Kåret med 10 i helhed, kåret med 9 i helhed, kåret med 8 i helhed (**hvid roset**). Disse tre kåringsgrader svarer til tidligere tiders kåring i I kl. B (hopper).

Kåret med 7 i helhed (**rød roset**) eller med 6 i helhed (**lilla roset**). Disse to kåringsgrader svarer til tidligere tiders kåring i II kl. A (hopper).

Kåret med 5 i helhed (**blå roset**). Svarer til tidligere tiders kåring i II kl. B (hopper).

Forregisterhestene

Hopper og vallakker med kun kort kendt afstamning på morsiden bedømmes i samme hold som hopper og vallakker i hovedafsnittet, dvs. på helt samme måde og med samme tal. De oprangeres i holdet, hvor dommerne synes, de skal stå. Hvis de godkendes til optagelse i forregisteret, modtager de en **grøn roset**, og de får som ovenfor nævnt et FJN-nummer eller et FJVN-nummer.

Klargøring og mønstring

Husk, at du skal forberede din hoppe og vallak til kåringsdagen, og det er ikke noget, du gør fra den ene uge til den anden. Det kræver længere tid. Du skal træne hesten i mønstring, og du skal sørge for, at den hverken er for tyk eller for tynd, at hovene er i orden (smeden skal ikke komme dagen før, - er du uheldig, så risikerer du ikke at komme til kåring).

Og endnu engang: husk, at når hesten møder til signalementskontrol og bedømmelse på fast bund, så må hovene hverken være sværtede eller olierede.

Hoppen og vallakken skal være soigneret i overensstemmelse med racestandarden.

Og hvad betyder så det?

Du kan læse meget mere om både mønstring og klargøring til udstilling her på siden. Under Avl, menupunktet Abc-viden ligger både de vejledende mønstringsregler og en artikel om klargøring og klipning. Ikke mindst det sidste er vigtigt. **En fjordhest har ikke hængeman**, men det får den, hvis du ikke sørger for, at manen bliver klippet med regelmæssige mellemrum.

I racens moderland Norge står der dette i avlsplanen om manen: 'Fjordhesten skal ha ståman'. I Danmark er det nok mere almindeligt at kalde det for stritman.

Og husk, at du aldrig må klippe pandelokken.

Kilde: tidligere Avlsudvalgsmedlem Birgit Mortensen

Tilrettet Maj 2023 Avlsudvalget /Charlotte